

Міністерство освіти і науки України  
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Факультет / інститут **філософський факультет**  
Кафедра **філософії, соціології і релігієзнавства**

## СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### «Аксіологія»

Спеціальності: 033 Філософія

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри  
Протокол № \_\_ від “\_” \_\_\_\_ 2019 р.

м. Івано-Франківськ - 2019

## ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

### 1. Загальна інформація.

<b>Назва дисципліни</b>	Аксіологія
<b>Викладач</b>	Радченко Ольга Борисівна
<b>Контакти викладача</b>	0342 59-60-15, 097-566-07-49 psycholograda@gmail.com
<b>Формат дисципліни</b>	Теоретичний курс
<b>Обсяг дисципліни</b>	90 год.

### 2. Анотація до курсу.

Курс присвячено ґрунтовному аналізу аксіологічних вимірів, що сприятиме поглибленню філософської підготовки студентів. Вивчення курсу дає змогу слухачам отримати знання про формування та історичний розвиток аксіології і сформулювати уявлення про основні сучасні концепції філософсько-аксіологічного знання.

### 3. Мета та цілі курсу:

Розкрити сутність основних понять та категорій аксіології, проаналізувати основні аксіологічні версії. Висвітлити онтологічний, гносеологічний та культурологічний аспекти аксіології. Виявити характерні риси української аксіосфери. Окреслити актуальні аксіологічні проблеми сучасності та шляхи їх вирішення.

#### Цілі

- поглибити теоретичні знання з історії становлення та розвитку аксіології;
- виробити у студентів уміння орієнтуватись в різноманітних аксіологічних проявах особистого та соціального життя;
- сформулювати навички проведення конкретно-історичного аналізу, порівняння, систематизації, аналізу та синтезу.

### 4. Результати навчання (компетентності)

Володіння проблематикою аксіології.
Знання основних етапів розвитку світової філософської думки та поглядів видатних філософів з аксіології.
Бути обізнаним та обговорювати поточний стан філософсько-аксіологічних досліджень.
Використовувати аксіологічну термінологію в усній та письмовій формах рідною чи іноземною мовою.
Менеджмент інформації з філософських наук. Здатність аналізувати та поєднувати інформацію з різних джерел для розгляду відповідних проблем у сфері філософії, аксіології.
Індивідуальне дослідження філософських проблем.
Аргументувати та захищати власну позицію з ключових проблем сучасної аксіології.
Викладацькі здатності. Компетентність навчати студентів бакалаврського рівня на лекційних та семінарських заняттях.
Розв'язання проблем. Здатність розв'язувати широке коло проблем і задач шляхом розуміння їх фундаментальних основ та використання методів, засвоєних з програми філософії.
Здатність до навчання. Здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові сфери, використовуючи здобуті філософські знання.
<b>Результати навчання</b>
Здатність вільно оперувати основними філософськими поняттями та категоріями (C1,C2, C3, C 4, C6)
Поглиблені знання основних етапів розвитку світової філософської думки та поглядів їх представників (C2, C3, C6)
Знання актуальних проблем сучасної філософії та варіантів їх вирішення (C3, C5, C6, C12)
Вміння ідентифікувати філософські ідеї у промовах, текстах, дебатах (C1,C3, C5, C6)
Вміння продемонструвати значення традиційних філософських вчень для розв'язання актуальних соціокультурних, політичних, особистих проблем (C2, C3, C4, C6, C9,C12)
Вміння робити огляд та пошук інформації в спеціалізованій філософській літературі, використовуючи різноманітні ресурси: книги, журнали, он-лайн ресурси (C7, C11)
Здатність здійснити наукове дослідження з філософії (бакалаврського рівня) та представити його аудиторії (C 4, C5, C6, C7, C8, C9, C11, C12)
Вміння писати філософські тексти публіцистичного характеру (C 4, C5, C6, C7, C8, C9)
Здатність презентувати філософські ідеї широкому загалу (C5, C6, C9, C10)
Вміння вільно дискутувати на філософські теми (C1, C2, C3, C 4, C5, C6, C9, C10)

## 5. Організація навчання курсу.

Обсяг курсу «Аксіологія»	
Лекції	18
Практичні заняття	18
Самостійна робота студентів	54

Обсяг курсу		
Вид заняття	Загальна кількість годин 90	
	Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Лекції	18	
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18	
самостійна робота	54	
Ознаки курсу		

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий		
2	Філософія	4	Нормативний		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки балів	виконання
1. Генеза аксіологічних ідей Європи: Античність-Новий час- I пол. XIX ст. Основні ціннісно-сенсовні ідеї європейської філософії: Античність-Середньовіччя Аксіологічний аспект філософсько-етичного вчення І.Канта Аксіологічні ідеї представників Баденської школи Ціннісні новації I пол. XIX ст.	Лк См	В.Франкл “Людина у пошуках сенсу” Підручники і словники з етики і філософії	Опрацювати питання лекції з метою участі у семінарському занятті. Прочитати твір В.Франкл: “Людина у пошуках сенсу” і виступити з міні-повіддю	5          3	2 тижні
2. Вступ до аксіології 1. Цінність, ціннісна ієрархія. Сенси і їхнє формування. Ідеал, ідол. Аксіологічний зміст суспільного ідеалу як форми існування цінності (суб’єктність, об’єктність). Аксіологічний зміст мотиваційної структури особистості як форми існування цінності (суб’єктність, об’єктність) 2. Типологія цінностей в аксіології за М. Шелером (критерії довговічності, неподільності, здатності викликати у людини задоволення). М.Шелер про взаємодію ідеалістичної і матеріалістичної ціннісних	Лк См	<i>Андреєва О.П.</i> Типології цінностей: методичні підходи М. Рокича й Ш. Шварца // Вісник Київського національного ун-ту. Серія Соціальна психологія. Педагогіка. – 2003. – Вип. 17-18. – С. 80-83. Підручники і словники з етики та філософії <i>Кримський С.Б.</i> Запити філософських смислів. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2003. – 240 с.	Опрацювати питання теми за конспектом і зазначеним джерелом; усна відповідь, рецензування, активне слухання  Підготувати таблицю “Типологія цінностей	5          3	2 тижні

<p>ієрархій</p> <p>3. Типологія цінностей за М. Рокичем і Ш. Шварцом</p> <p>5. Аксиологічна традиція і новація.</p> <p>6. Агресія як відстоювання сенсів, цінностей у концепції К.Лоренца</p>			за Рокичем і Шварцом”		
<p>3. Аксиологія як самостійна сфера філософського знання</p> <p>Предмет та завдання аксіології як філософської науки</p> <p>Зародження і розвиток аксіологічних уявлень II пол. – поч. 20 ст (вчення Г.Ріккєрта, П.Лапі, Е.Гартмана).</p> <p>Передумови виокремлення аксіології у самостійну філософську дисципліну</p> <p>Основні аксіологічні парадигми: Об’єктивно-ідеалістична аксіологічна парадигма; Суб’єктивно-ідеалістична аксіологічна парадигма; Матеріалістична аксіологічна парадигма</p> <p>Вплив аксіології на науку, філософські напрями 20 ст</p>	Лк С	<p><i>Предмет і проблематика філософії</i> / За ред. Скринника. – С.336-365.</p> <p>Ивин А.А. Аксиология. Научное издание М.: Высш. шк., 2006. 390 с.</p> <p>Ильин В.В. Аксиология М.: Изд-во МГУ, 2005. 216 с.</p> <p>Підручники і словники з етики і філософії</p>	Опрацювати питання теми за матеріалом лекції і зазначеними джерелами	5	4 ти ж ні
<p>4. Онтологічна основа ціннісного відношення</p> <p>Онтологічний аспект аксіології: життя-смерть в основних онтологічних парадигмах</p> <p>Онтологічний аспект аксіології: сенс в основних онтологічних парадигмах</p> <p>Онтологічний аспект аксіології: час, простір в основних онтологічних парадигмах</p> <p>Онтологічний аспект аксіології: рух, розвиток (стагнація) в основних онтологічних парадигмах</p> <p>А.Маслоу «Психологія буття»: Вільний вибір і гомеостаз, Основні потреби і їх ієрархія, Самореалізація і розвиток, Розвиток і навколишнє середовище, Теорія інстинкту й аксіологія,</p>	Лк См	<p>А.Маслоу «Психологія буття»</p> <p>Г. Дичковська, О. Радченко Самолегітимація як ядро ідентичності українства (19-поч. 21 ст.) // Наукові записки. Сер. «Філософія». – Острог: В-во НУ «Острозька академія». – Вип. 6. – 2010. – С. 156-165.</p>	Опрацювати питання теми. Прочитати і коротко законспектувати основні ідеї 1 з вказаних тем праці А.Маслоу «Психологія буття» або статті	5 усна відп овід ь 3	4 ти ж ні

Проблеми контролю і меж. Регресивні сили і психопатологія, Творчість і самоактуалізація					
5.Аксиологічно-гносеологічна рефлексія Опис і оцінка в аксиологічному судженні Маніпуляція цінностями в аксиології та протидія Соціально-психологічні ефекти в організованих групах: вплив на сенси (за О.Бойком «Анатомія політичного маніпулювання»), вплив на цінності, сенси особистості, соціальної групи, колективу	Лк См	Ильин В.В. Аксиология М.: Изд-во МГУ, 2005. 216 с. О.Бойко «Анатомія політичного маніпулювання»	Опрацювати питання теми за матеріалом лекції і джерелами ;	5	2 ти ж ні
6. Аксиологія і культура: перспективи розвитку Аксиологічний аспект культурології II пол. 20-поч.21 ст.: від протистояння до діалогу Аксиологічний аспект архетипів за К.Г.Юнгом «Кольорові парадигми» і аксиологічні рівні	Лк См	В.Пекар Різнокольорові світи Популярне введення в “спірально динаміку” <a href="http://www.ji-magazine.lviv.ua/anons2013/Pekar_Riznokolyorovi_svity.htm">http://www.ji-magazine.lviv.ua/anons2013/Pekar_Riznokolyorovi_svity.htm</a>  Радченко О.Б. Філософсько-психологічне та етико-аксиологічне осмислення свідомості у вченні К.-Г.Юнга / Вісник Прикарпатського університету. Серія “Філософія”. 2018. Вип.21. 130 с. С. 40-47	Опрацювати питання теми за матеріалом лекції і джерелами ;  скласти спіральну схему кольорових парадигм з позиції аксиології	5  3	2 ти ж ні

<p>7.Аксіологічні проблеми сучасності Екологічні, економічні, демографічні, військова загроза. Проблеми міжкультурного і міжрелігійного діалогу з позиції аксіології Свобода і відповідальність в аксіології. Аксіологічний аспект клонування Аксіологічний аспект евтаназії А.Печчеї про глобальні проблеми сучасного людства - аксіологічний аспект.</p>	Лк См	<p>Печчеї А. Людські якості // Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб./ за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 226- 238.  <a href="https://studfile.net/preview/2400425/">https://studfile.net/preview/2400425/</a></p>	Опрацювати питання теми за матеріалом лекції і джерелами	5 б  3	2 ти ж ні
<p>8.Особливості формування, індивідуалізм, ексекутивність української аксіосфери Передумови формування української аксіосфери Бісакральність України за Т.Шевченком: повернення до сенсу «Каїнічний гріх» за Т.Шевченком як втрата сенсу. Шлях до повернення сенсу Індивідуалізм як особливість української аксіосфери Інтровертивність як особливість української аксіосфери Ексекутивність як особливість української аксіосфери Емоційність як особливість української аксіосфери Толерантність як особливість української аксіосфери</p>	Лк См	<p><i>Донченко О., Романенко Ю. Архетипи соціального життя і політика. – К.: Либідь, 2001.</i> <i>Забужко.О. Шевченків міф України</i> <i>Забужко О. Une Princesse Lointaine: Леся Українка як культурно-інтерпретаційна проблема // Гендер і культура – К., 2001.</i> <i>Забужко О. Музей покинутих секретів</i></p>	Опрацювати питання теми за матеріалом лекції і зазначеними джерелами Підготувати і представити есе на аксіологічну тему	10	2 ти ж ні
<p>9.Базові архетипи і їхня корекція Архетипи: «вічного учня», «героїзованого злочинця», домінування уречевленого над процесуальним, об'єктивно-речової детермінації буття, едукативності психокультури, анігілятивної рівності в українській аксіосфері, долі, центрованої провини в українській аксіосфері,</p>	Лк См	<p><i>Донченко О., Романенко Ю. Архетипи соціального життя і політика. – К.: Либідь, 2001.</i></p>	Сформувати таблицю “Суть архетипів українського менталітету та їхній аксіологічний аспект” (за	5 к.р. 10	

тотожності істини і влади, «вічного повернення» в українській аксіосфері, звеличення юродивого		вказаними архетипами)	
<b>6. Система оцінювання курсу</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Виступи на семінарських заняттях (за заняття по 5 балів кожне) – 15 балів;</li> <li>• Результати контрольної роботи – 10 балів;</li> <li>• написання аксіологічного есе — 10 балів (1-2 друковані сторінки 14 шрифт)</li> <li>• додаткові завдання 5 б*3=15 балів</li> <li>• екзамен — 50 балів</li> </ul>			
<b>7. Політика курсу</b>			
<p>Викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності. Студент виконує завдання, які зазначено у програмі (силабусі) вчасно. Всі завдання курсу повинні бути виконаними незважаючи на причину відсутності студента на занятті. Відсутність студента на занятті без поважної причини передбачає зниження балів, які відводяться на обговорення питань семінарських та лекційних занять.</p>			
Мінімальна кількість балів з дисципліни «Аксіологія» - 50 балів, максимальна – 100.			
<b>8. Література</b>			
<b>Базова</b>			
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. <i>Андреева О.П.</i> Типології цінностей: методичні підходи М. Рокича й Ш. Шварца // Вісник Київського національного ун-ту. Серія Соціальна психологія. Педагогіка. – 2003. – Вип. 17-18. – С. 80-83.</li> <li>2. <i>Бойко О.Д.</i> Бойко О.Д. Анатомія політичного маніпулювання: Навч.пос. – Ніжин: ДС «Міланік», 2007. – 223 с.</li> <li>3. <i>Донченко О., Романенко Ю.</i> <i>Архетипи соціального життя і політика.</i> – К.: Либідь, 2001.</li> <li>4. <i>Етика:</i> Енци.слов. / под ред. Р.Апресяна, А.Гусейнова. – М.: Гадаріки, 2001.</li> <li>5. <i>Ивин А.А.</i> Аксиология. Научное издание /А.А. Ивин. — М.: Высш. шк., 2006. - 390 с.</li> <li>6. <i>Ильин В.В.</i> Аксиология — М.: Изд-во МГУ, 2005. – 216 с. ISBN 5-211-05011-8</li> <li>7. <i>Кримський С.Б.</i> Запити філософських смислів. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2003. – 240 с.</li> <li>8. <i>Новейший философский словарь:</i> 3-е изд., испр. – Мн.: Книжный Дом, 2003. – 1280 с. - ISBN 985-428-636-3.</li> <li>9. <i>Предмет і проблематика філософії /</i> За ред. Скринника. – С.336-365.</li> <li>10. <i>Печчеї А.</i> Людські якості // Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб./ за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 226-238. <a href="https://studfile.net/preview/2400425/">https://studfile.net/preview/2400425/</a></li> </ol>			
<b><u>Додаткова література:</u></b>			
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. <i>Витгенштейн.</i> Культура и ценность // Человек, 1991 – № 5-6.</li> <li>2. <i>Гильдебрандт.</i> Етика. – Львів: В-во УКУ.</li> <li>3. <i>Г. Дичковська, О. Радченко</i> Самолегітимація як ядро ідентичності українства (19-поч. 21 ст.) // Наукові записки. Сер. «Філософія». – Острого: В-во НУ «Острозька академія». – Вип. 6. – 2010. – С. 156-165.</li> <li>4. <i>Дичковська Г.О., Радченко О. Б.</i> Фемінізм, маскулізм, патерналізм: узгодження понятійно-термінологічних смислів та світоглядних пріоритетів/ Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – К., 2009. – Вип. 21. – С. 143-152. – 10 с.</li> <li>5. <i>Забужко О.</i> <i>Музей покинутих секретів</i></li> <li>6. <i>Забужко.О.</i> <i>Шевченків міф України</i></li> <li>7. <i>Забужко О.</i> <i>Une Princesse Lointaine: Леся Українка як культурно-інтерпретаційна</i></li> </ol>			

- проблема // Гендер і культура – К., 2001.
8. Ивин А.А. Аксиология. Научное издание /А.А. Ивин. — М.: Высш. шк., 2006. - 390 с.
  9. Ильин В.В. Аксиология — М.: Изд-во МГУ, 2005. — 216 с. ISBN 5-211-05011-8
  10. Йонас Г. Проблема відповідальності. — К.: Лібра, 2001. — 399 с.
  11. Кононов О.О. Ірраціональне як феномен свідомості людини: Автореф. дис. ... к-та філос. наук: 09.00.04 / Харків. держ. ун-т. — Харків, 1997. — 18 с.
  12. Коупленд Дуглас. Generation Ікс: пер. с англ. — М.: ООО «Издательство АСТ», 2003. — 357 с.
  13. Козловски П. Культура постмодерна. — М.: Республика, 1992. — 238 с.
  14. Кримський С.Б. Запити філософських смислів. — К.: Вид. ПАРАПАН, 2003. — 240 с.
  15. Кристева Ю. Дискурс любови // Танатографія Ероса. — СПб: Мафрил, 1994. — С. 101-110.
  16. Культурология XX века. Антология: Аксиология или философское исследование природы ценностей. — М.: ИНИОН РАН, 1996. — 144 с.
  17. Куляскина И.Ю. Аксиология: место в системе знания // Вестн. Московского ун-та. Серия 7. Философия. — 2002. — № 3. — С. 90-97.
  18. Лоренц Конрад. Так называемое зло. К истокам агрессии. К.: Знання, 2011. 351 с.
  19. Лук М.І. Етичні ідеї в філософії України другої половини ХІХ – початку ХХ століть. — К.: Наукова думка, 1993. — 140 с.
  20. Лук'янець В.С. Постмодерн: філософія світоглядного розчарування // Філософські обрії. — 2002. — № 7. — С. 3-15.
  21. Лютий Т. В. Нігілізм: анатомія Ніщо. — К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. — 296 с.
  22. А.Маслоу «Психологія буття»
  23. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Жадання влади / Пер. з нім. — К.: Основи, 2003. — 437 с.
  24. Новейший философский словарь: 3-е изд., испр. — Мн.: Книжный Дом, 2003. — 1280 с. - ISBN 985-428-636-3.
  25. Основи теорії гендеру: Навч. посібник. — К.: К.І.С, 2004. — 536 с.
  26. Пригожин Ілля. Порядок із хаосу: новий діалог «людини з природою» / Філософія : хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. пос. — К.: Знання, 2009. — С. 344 - 353.
  27. Радченко О. Б. Аксиологічне осмислення постмодерну в Україні / Етико-аксиологічні аспекти трансформації сучасного українського суспільства – Івано-Франківськ: Видавець І.Я.Третяк,2009. — 180с. — с.44-65 (22 с.).
  28. Радченко О. Б. Аксиология: програма та методичні рекомендації. — Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2011. - 24 с.
  29. Радченко О.Б. Зміна світоглядних настанов у методі позитивної психотерапії / Життя, конфлікти і любов у транскультурному світі: Зб. м-лів ІХ наук.-практ. конференції з позитивної психотерапії Н. Пезешкіана (м.Одеса, 2-4.6.17). Одеса, 2017 с. 173-178.
  30. Радченко.О.Б. Зміна світоглядних настанов як шлях нормалізації сучасних українських соціальних взаємин. - Стаття у Вісник Прикарпатського національного університету ім.В.Стефаника. Серія «Філософія». 2014. С 71-77.
  31. Радченко О.Б. Якість життя українців і реалії сучасної російсько-української війни: етичний аспект. "Дні науки філософського факультету – 2017"/ редкол.: А. Є. Конверський [та ін.]. — К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2017. Ч. 4. 203 с. С.48-50.
  32. Радченко О.Б. Філософсько-психологічне та етико-аксиологічне осмислення свідомості у вченні К.-Г.Юнга / Вісник Прикарпатського університету. Серія “Філософія”. 2018. Вип.21. 130 с. С. 40-47
  33. Рашковський Є.Третій світ як проблема загальнолюдської думки, науки і культури

// К.: Дух і Літера, 20020- № 9 – 10. – С. 442-466.

34. Рікер П. Яким має бути новий етос Європи? // Критика, 2005 – № 6. – С. 2-4.
35. Риккерт Г. Науки о природе и науки о культуре / Культурология XX века. Антология. – М.: Юристъ, 1995. – С. 69-103.
36. Роменець В. А., Маноха І. П. Історія психології ХХ ст. – К., 1998.
37. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей. – К., 1998.
38. Сартр Ж. Буття і Ніщо. Нарис феноменологічної онтології (фрагменти) // Філософська і соціологічна думка. – 1995 - №№ 5, 9.
39. Сковорода Г.С. Пізнай в собі людину. – Львів: Світ, 1995. – 526 с.
40. Титаренко Т. М. Сучасна психологія особистості. – К. : Марич, 2009. – 232 с.
41. Франк Семен. Душа людини / Філософія : хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. пос. – К.: Знання, 2009. – С. 502 — 513.
42. Франкл В. Людина у пошуках сенсу.
43. Ціннісні орієнтації (Аналіз соціально-філософських концепцій Заходу 80-90 років). – К.: Наукова думка, 1995. – 206 с.
44. Швейцер А. Благоговеніє перед життям. – М.: Прогресс, 1992. – 576 с.
45. Шелер Макс. Місце людини в космосі / Філософія : хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. пос. – К.: Знання, 2009. – С. 261 — 269.
46. Шинкарук В.І. Поняття культури. Філософські аспекти // Феномен української культури: методологічні засади осмислення. – К.: Феликс, 1996. – 477 с.
47. Шопенгауер А. Свобода воли и нравственность– М.: Республика, 1992& – 448с.

#### **16. Інформаційні ресурси**

48. В.Пекар Різнокольорові світи Популярне введення в “спірально динаміку”  
[http://www.ji-magazine.lviv.ua/anons2013/Pekar\\_Riznokolyorovi\\_svity.htm](http://www.ji-magazine.lviv.ua/anons2013/Pekar_Riznokolyorovi_svity.htm)
49. Axiology <http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Axiology>
50. <https://www.britannica.com/topic/axiology>
51. Гілея:науковий вісник: <http://gileya.org/>
52. <https://www.facebook.com/oksana.zabuzhko>
53. «Гуманітарні науки» (<http://www.chitalca.html>).

Викладач: Радченко Ольга Борисівна